Број 1. Нови Сад, у среду 24. октобра 1918. Година I.

СРПСКИ ЛИСТ

Орган Српског Народног Одбора

„Српски Лист“ излази сваки дан осим понедељника. — Поједини број стаје 20 потура. — Претплата до краја 1918. године 12 круна. Огласи према погодби.

Рукописи шаљу се уредништву „Српског Листа“ у Новоме Саду (Конвикт), а претплата администрацији „Српског Листа“ у Новоме Саду, Конвикт — Рукописи се не враћају.

1184712
БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ
МАТИЦА СРПСКА 1826

ПРОГЛАС
СРПСКОГ НАРОДНОГ ОДБОРА.

Ратна бура скршила је проклетства човечанства, скршила је оно нечовечно схватање, да јачи може владати над слабијим. А она много проливена крв човекова уздигла је на својим таласима лозинку: ДА СВАКИ НАРОД ИМА ПРАВА САМ ОДРЕЂИВАТИ СВОЈУ СУДБИНУ. Ово је схватање и право и човечно, али је то потребно извести и стога, што опћи мир човечанства захтева, да они притиштени буду задовољени и не изазивају опће трзавице и немире.

На жалост, Српски Народ у Угарској био је досад у најстрашнијем положају мимо све народе. Он нема данас у угарском сабору ниједног јединог посланика, који је изабран вољом српског народа. Он није имао за време овога рата ни једног јединог политичког листа, није имао ни једног просветног, па чак ни добротворног удружења. Свако састајање и договарање сматрано је за злочин.

Стога Српски Народни Одбор, што је састављен из одборника свих српских странака и група из Угарске, изјављује:

Данашњи Срби посланици немају права говорити и одлучивати у име Српског Народа у Угарској. То им не допушта неправедни изборни ред, то им не допушта ни насиље, ни неправда, ни подмићивање што гледасмо приликом њихових избора. Право одлучивања у име Српског Народа немају ни поједине општине, ни жупаније, јер је састав тих тела неправедан и назадан. Немају права ни поједине странке а још мање поједини људи код Срба у Угарској. То право не присваја себи ни овај одбор. Народни Одбор Срба у Угарској примио је на себе само ту бригу и дужност, да помогне Србима и осталим Јужним Словенима у Угарској, да дођу до свога права, на основи самоодређења народа које је сад ушао свет признао.

Један од најглавнијих задатака овог одбора биће, да покрене српски политички лист и ради на томе, да дође што пре до слободно изабране српске народне скупштине, која ће моћи одлучивати међу нама Србима у Угарској о правој жељи Српског Народа.

Овај ће се одбор проширити са личностима из народа чим овај проглас потпишу, јер су о том већ вођени преговори. Овај ће се одбор протирити и са осталим Јужним Словенима Угарске. Овај ће одбор моћи по потреби и преговарати са заступницима других народа али не сме одступити од овде постављених погодаба, ни шта се на шта обвезивати. Главна и коначна одлука Српског Народа у Угарској мора остати у рукама целог народа односно његове скупштине.

Нови Сад, *21. октобра 1918.*

ПРЕДСЕДНИШТВО:

ПРЕДСЕДНИК: ЈАША ТОМИЋ.

Потпредседници:

Аркадије Варађанин. Др. Игњат Павлас.

Тајници:

Др. Милан Петровић Мита Ђорђевић

Извршни одбор:

Душан Тушановић
Павле Татић
Др. Лаза Марковић
Коста П. Миросављевић
Др. Миладин Свињарев
поп Јоца Јовановић
Лаза Миросављевић
Душан С. Марковић
Душан С. Монашевић

Чланови:

Ђорђе Велић
Богољуб Прешић
Др. Александар Моч
Душан Лалошевић
Стеван Дотлић
Мита Клицин
Др. Тихомир Остојић
Др. Паја Јанковић
Др. Радивој Стратимировић
Марко Вилић
Јован Живојновић
Влада Стефановић
Љубомир Стефановић

НОВО ВРЕМЕ.

И сувише смо често слушали реч: Наступило је ново време! Ту смо реч слушали и онда, када је са стола власника пала по која мрвица. Купљена пера довикивала су: Настало је ново време, а власници су за то време разгазили и оне мрвице.

Али је данас уистини наступило ново време. Људска крв није текла и није могла тећи узаман четири године и више. Милијони бедних матера и отаца, браће и сестара жале за оном драгом проливеном крви, која је била једнака са оном, што тече и у њиховим жилама. Тешко их је тешити. Али ако има утехе, нека их теши то, да она драга крв није текла узаман.

Она је крв натопила отврдло земљиште политике, она је крв пробудила у људским грудима оно, што је до сада спавало; та је крв освежила људски ум. Из те се крви појавише у целом свету нова начела, што победоносно продиру напред и никаква их снага више зауставити неће. То начело гласи: Слобода човека, слобода жене и самоопределење народа.

Власници и тирани разних држава водили су међу собом ратове и водили своје народе на кланицу, али се у једном увек слагаху. Сложили су се у томе, да свака власт у држави има права, да по вољи кињи грађане, подјармљује мале народе, а да се у то немају права мешати — друге државе. Прогласили су право јачега. Бајаги, из државног највећег права, из државног суверенства, излази, да јачи може у својој држави радити шта хоће. Плаћени професори великих школа поставили беху као најсветије правило државног и међународног права: Државна власт, па била и најлуђа и најнечовечнија, може у својој држави радити шта хоће.

Силна крв овога рата однела је у провалу ово начело. Данас свет свију културних држава гласно исповеда: Човечанство не може трпети неправду; општи интерес мира не дозвољава да у некој држави влада неправда и да јачи раде са слабијима шта хоће. Ново начело тражи: Сви народи, па били мали или велики, имају подједнако права самоопределења. Они сами, по својој вољи, ни од кога ненагоњени, одлучују судбином својом. На ово су начело пристале већ и власти Аустрије и Угарске, а ми се надамо, да су пристале радо и весело.

Проглас, што га је данас обнародовао Српски Народни Одбор угарских Срба, није ни могао ни смео друго, него да озарен духом свога новога времена потражи, да и наш народ одреди сам себи своју судбину. Овај народни одбор, који је састављен из људи свију наших странака и група, узео је право данашњим посланицима и општинама и жупанијама, па је одузео право и себи, да говори и одлучује у име српског народа у Угарској. То право има само слободно изабрана скупштина српског народа.

Ово је било по правди, ово је било по народски.

Ми Срби нисмо постали Срби икоме за инат. Ми смо то постали по природном развитку, по вољи природе, као што је на тај начин постало све на свету. Природа не трпи једноликост. Она ствара и створила је разне народе, као што је створила разне руже и разно камење. И ми имамо права да тражимо живота, сунца и развитка, јер опажамо то у свету. Када смо до данас то тражили, то су нам урачунавали за политички злочин. А сваки народ је део света и део човечанства. И вук само онда напада кад је гладан, кад је сит он седи с миром, али су на многим странама били нападани слабији и од оних, који су сити [illegible] да не ће више бити само оно право и дозвољено, што се допада јачима. И не ће више бити злочин оно, што буде сметало интересима власника. И деца ће се наша чудом чудити, како су под таковом страшном стегом могли живети њихови несретни родитељи.

До сад су у сабору претресали питања и о заштити животиња. Човечна ствар. А кад је понекад била реч о малим народима, онда су их изгрдили што су незадовољни, попретили им и ствар је била свршена.

У прошлости се показало, да се на бајонете може сести, али је садашњост показала, да се не може седети дуго, и не може увек.

Иза велике црне ноћи јавља се свима народима сунце, па и нама. Како смо га жудно очекивали! Ал није могло друкчије.

Онда тек, кад свет дође до слободе, моћи ће да ради несметано на томе, да живи у своме кругу, човечно, онда ће моћи израдити свакоме право на рад и на неокрњену заслугу, онда ће тек моћи сваки имати право и на љубав, јер ће сваки бити у стању издржавати жену и децу. Развитак народа и човечанства у образовању и култури полетиће у велике висине.

Ступамо на праг, који води у лепши свет. Али само од себе не долази ништа. Који се народ ни после овог рата није освестио, нема права на живот, пропашће и у интересу човечанства треба да пропадне. Само се „тешким путем може до звезда!“

Одбор српског народа у Угарској са мирном савешћу предаје судбину српског народа у народне руке.

Јаша Томић.

Српски народни збор у Новоме Саду.

Недеља 21. октобра (3. новембра) о. г. била је знаменити дан у животу овостраног Српства. Тога је дана организован Српски Народни Одбор у Угарској, који је решио да покрене српски лист и да позове српски народ у Угарској, да се на темељу узвишеног начела о самоодређењу народа организује као народ и да сложно поради у корист своје лепше будућности.

Истога дана после подне одржан је после четиригодишње таме и мучног ћутања први збор Срба и Српкиња у Новоме Саду са дневним редом: саветовање о приликама у Новоме Саду. Слобода је заталасала све духове у српском народу. Иако је позив на збор издат само неколико часова пре састанка овог значајног збора, ипак је одзив био сјајан. Срби и Српкиње похиташе у великом броју у салајску школу. Никоме није сметала киша ни блато да изиђе у Салајку и учини своју свету дужност.

Милина је била погледати искупљену Србадију, старо и младо, мушко и женско, без разлике сталежа и странака. Ведра чела и светла образа дођоше на збор, а окићени српском тробојком. Догађаји дадоше и нашим војницима слободу, па и они дођоше на братски договор, којем је главна задаћа била, да одржимо мир и ред а да се спречи све оно, што би могло да осрамоти слободу, јер се слобода не сме извргнути у безумље и угрожавање личне и имовне безбедности.

Отварање збора.

Збор је сазват за три сата после подне. У то време било је већ дупком пуно двориште одушевљене и нестрпељиве Србадије. Сваки је једва чекао да чује прву српску слободну реч на јавном збору.

У име сазивача отворио је овај народни збор *др. Игњат Павлас*, адвокат, истакнувши значај садашњих судбоносних дана и првог српског слободног збора после четворогодишњег угњетавања. Пошто је лепо, кратко и смишљено разложио задатак народног збора и поздравио све присутне срдачном добродошлицом, позвао је збор да изабере председника, који ће руководити саветовање. Са свих се страна заорило громогласно: Живео др. Павлас! На опћу жељу примио је председничку част др. Павлас и позвао Јашу Томића да поднесе извештај.

Говор Јаше Томића.

Јаша Томић, известилац, говори о радости, која га потреса, што смо после више од 4 године дочекали, да се и опет можемо састати на јавном збору. Он ту радост не може описати, али је она исто онаква, као радост свију, који су сакупљени на данашњем збору.

О томе о чему сад треба говорити, тешко му је говорити. Казати некоме: Иди и доказуј да је снег бео, мало је чудно, јер то знају сви. Исто је тако чудно казати некоме: Иди и доказуј, да интерес свију нас захтева, да у Новом Саду треба да буде мир и ред.

Доказивао је, да они који нису хтели дозволити народу права, увек су говорили, да је народ незрео, да он не зна шта је ред, и зато га треба објашити и мамузати. Данас је дошло у наше руке да одржимо ред у Новом Саду и ми сад треба и под овим тешким приликама да докажемо, да је оно клевета и да она оговарања нису истинита. Или зар да докажемо, да су имали право они нељуди, који су нам спорили свако право, јер смо ми бајаги неспособни да као слободни људи сами одржимо ред.

Наша ће бити главна задаћа, да у својим српским крајевима одржавамо ред. Али је питање, хоћемо ли ако устреба, помоћи и нашим суграђанима, који нису Срби, да и они одрже ред. Ми то морамо учинити већ и из човечанских разлога. Не сме се дозволити да 30—40 људи овладају Новим Садом и то оних људи, који су готови на све.

Говорник је напоменуо и то, да ми Срби Новосађани, пре 4 године, кад су биле друге прилике, нисмо од наших несрпских суграђана дочекали оно, што су у многим другим местима дочекивали Срби. Ми смо дужни да то вратимо.

Управо га је срамота много говорити о овом питању. Он познаје нашу српску душу и покажимо је; Србин не уме да буде нечовек.

Говори, да смо данас први пут на јаван збор изрично позвали и жене. Оне су нам у овим тешким временима показале вредност свију. Оне знају најбоље, колико је потребан ред у кући, оне схватају колико је потребан ред у једној вароши. Њихова љубав за ред и за мир помоћи ће нам много, а оне ће учинити своју дужност.

Говори о лепшим данима, које треба да дочекамо до истинитих дана и опраштa се од збора са оним поздравом, с којим се при растанку опраштају сви Срби на Косову, опрашта се са: Здраво!

Слушаоци су често прекидали Томићев говор бурним одобравањем. Када је завршио свој говор, Томић је поздрављен одушевљеним поклицима: Живео!

Говор изасланика социјалистичке странке.

После Јаше Томића говорио је Душан Тушановић у име српског радништва. Рекао је, да су Срби радници спремни да у заједници са Србима грађанима пораде на опћем добру и спремни да помогну при одржавању реда и мира. Извојевана слобода треба и да се одбрани и сачува. Срби радници противни су сваком шовинизму. Мађарска олигархија гњавила је не само српски него и мађарски пролетаријат с том разликом, да [illegible] пролетаријат био и нач[illegible]

прогоњен. Ако би Мађари покушали да учине што криво Србима, српски радници учиниће своју дужност у одбрани српског народа.

Овај је говор учинио велики утисак, јер је тиме запечаћена слога свих сталежа у српском народу. Од каквог је то значаја у ово судбоносно доба, излишно је доказивати.

Говор проф. Живојновића.

Проф. Јован Живојновић проговорио је из душе народне. Упозоривши нас на значај ових судбоносних дана позвао нас је да сви учинимо своју дужност, јер се тиче наше будућности. Некада смо као Граничари бранили границе и спасавали сву Европу од источних угњетача, а данас ваља да бранимо своје домове, своје породице и све што је народно добро. Стога позива све Србе у Новоме Саду да ступе у заједницу *Српске Народне Страже*, која се организује.

И овај је говор пажљиво саслушан и пропраћен бурним одобравањем и усклицима: Живео Живојновић!

Остали говорници.

Врло је дирљиво говорио Милош Дотлић и одушевио омладину да листом ступи у Српску Народну Стражу. Бурни поклици: Живео! сведоче, да је говорник погодио жељу свих слушалаца.

Сава Оберкнежевић, вођа бившег Српског Сокола у Новоме Саду, прочитао је имена свих, који су већ до збора били уписани у народну стражу а уједно позвао остале, чија имена нису прочитана на збору, да се одмах упишу а да позову у народну службу и оне, који нису присутни.

Сава Стојковић позвао је све присутне чланове Српске Народне Страже, да после збора у пуном броју и најлепшем реду оду пред варошку кућу, где ће им се разделити оружје. Нека сви виде, да нас има много, када се тиче одбране реда и народног добра.

Затварање збора.

Пошто је тиме исцрпен био дневни ред захвалио је председник др. Павлас говорницима и свима учесницима збора. Пре затварања збора објавио је, да је образован Српски Народни Одбор, који ће до састанка српске народне скупштине водити народне послове.

Затим се збор растурио у најлепшем реду а уз поклике: Живео српски народ!

Први поход Српске Народне Страже.

После збора кренула се Српска Народна Стража сврстана у редове, све по четворица, под вођством председника, проф. Јована Живојновића, пред варошку кућу да прими оружје. Дивно је било погледати ове редове дичне Србадије. Било их је у овом походу око 500. Иноплеменици су били изненађени овом појавом и примерним редом, а ми смо сви уживали и били у одушевљеном заносу.

Саопћења Српског Народног Одбора.

Организација српског народа.

Заступници свих српских странака и група, међу њима и заступници српских социјалиста, у Новоме Саду конституисали су се као Српски Народни Одбор. Пошто је време журило, а везе са српским крајевима биле потпуно попустиле, нису могли заступници наших појединих крајева да дођу у седницу за конституисање. Међутим преговори су у ту сврху вођени. Српски Народни Одбор решио је, да створи свој организациони правилник, према којем ће свака варош, где Срби живе, са својом околином послати 3—5 заступника у Српски Народни Одбор. Осим тога потребно је, да се у свакој појединој општини састави месни одбор. Имена изасланика појединих срезова треба одмах пријавити председништву Српског Народног Одбора у Новоме Саду, да би могли бити позвати у седницу за коначно конституисање народног одбора. Организација месних одбора нека се изврши према новосадском узору, а имена председника и одборника нека се пријаве Српском Народном Одбору у Новоме Саду.

Покрет међу Србима у Банату.

У Великом Бечкереку и околини заталасао се српски народ у тежњи, да проговори у ово судбоносно доба. У ту сврху дошли су овамо др. Славко Жупански и Живко Ж. Терзин из Великог Бечкерека и Бошко Трифуњагић из Кумана и били присутни у првој седници Српског Народног Одбора. Они су примили на себе дужност, да спроведу организацију Српског Народа у својој околини.

Сентомаш је проговорио.

Сентомашка Србадија, осећајући значај ових дана, организовала се и изабрала свој народни одбор. Часници су тога одбора: Паја Добановачки председник, Витомир Рунић потпредседник, Миладин Туторов перовођа. Изабрани одбор одмах је учинио потребна расположења за одржање мира и реда и ставио се у везу са Српским Народним Одбором у Новоме Саду.

Позивамо и остала места, да се на Сентомашане угледају и брзо организују.

Извојевану слободу сачуваћемо само у том случају, ако умемо сами да одржимо мир и ред. Слобода не значи, да је слободно рушити, отимати и пљачкати, него да се држимо ове лепе поуке: Што не желиш себи, не чини ни другоме!

ЗАКЛЕТВА

Српске Народне Страже у Новоме Саду.

Ради очувања мира и реда у Новоме Саду образована је Српска Народна Стража. Одзив је био сјајан. Српска Народна Стража преузела је обавезу да се стара за личну и имовну безбедност у српским крајевима Новога Сада (трећа и четврта четврт, као и салаши). Српска Народна Стража има своје официре, чија ћемо имена донети у наредном броју. Имаће своје санитетско одељење и чету са машинским пушкама.

У понедељак после подне био је скуп Српске Народне Страже у николајевској порти, на којем је спроведена организација и разврштавање у чете. Свака чета има своје заповеднике.

После довршене организације позвао је прочелник Српске Народне Страже, проф. Јован Живојновић, све присутне чланове да положе заклетву верности и поучио их је о значају заклетве, коју полажу пред српским народом. То је био веома дирљив тренутак, који нам је свима натерао сузе радоснице на очи. Били смо сведоци једног историјског догађаја. Прво 500 Срба поскидаше капе и по уобичајеном начину положише свечану заклетву по овом обрасцу:

Заклињем се Богу и Српском Народу свом душом и свим срцем на све, што је моје и свето ми:

1) да ћу се покоравати свим наредбама Српског Народног Одбора и својих старешина,

2) да ћу уложити све своје силе за очување свачијег живота и имања без разлике вере и народности и тога ради одржавати свуда најстрожији ред и мир и спречавати сваку крађу, пљачку и отимачину,

3) заклињем се својим српским образом и српским поштењем, задајем своју српску реч и тврду веру да нећу дирати у туђе, ни другоме допустити да то чини;

4) да ћу службу најтрезвеније вршити и клонити се опијања,

5) да нећу никада, па ни у весељу ни један метак улудо испалити.

Тако ми Бог помогао!

После положене заклетве отишла је стража, наоружана пушкама, пред варошку кућу. Њен поход био је величанствен, а изазвао је свуда признање и похвалу.

Препоручујемо месним одборима Српског Народног Одбора у Угарској, да на истој основи организују српске народне страже.

МИРНО!

Изазвани приликама примили смо чување града у своје руке.

1. Наше страже су заклете Богом, чашћу и народом својим да ће чувати живот, ред и мир свачији без разлике вере и народности и сталежа.

2. Свако ко без исправе носи оружје биће разоружан, а ко без крајње нужде пуца, и строго кажњен.

3. На позив „Стој!“ свако нека стане (нипошто нека не бега).

4. Кога стража ухвати у крађи, паљењу, рушењу и нарушавању општега мира и сигурности или угрожавању чијега живота, ако се на поновљени позив „Стој“ не преда, *биће убијен.*

5. Ноћу ваља избегавати близину шлепова на Дунаву, варошких обора и свих јавних стовариштa и магацина, јер ће се на тим местима најстрожије поступати.

Нови Сад, 30. октобра 1918.

Прочелништво
Српске Народне Страже.

Вести из места и са стране.

Задовољштина народном пећенику.

У данима народне радости, Нови Сад се сетио највећег патника свога. Да би спасао Матицу Српску у Новом Саду, коју је тадашњи зулумћарски режим хтео упропастити, као што је упропастио многе наше невине просветне установе први секретар Матице Српске др. Тихомир Остојић, био је поднео оставку на свом звању. Сви покушаји, да се др. Тихомир Остојић репонује, остали су безуспешни, мада му тадање државне власти нису могле доказати никакве кривице. Дуго интернирање и све остале патње, које беху скопчане с губитком места, први секретар Матице Српске подносио је с душевном величином оних људи, који верују у светињу својих идеала. На седници својој, која је одржана сада у уторак, покушао је управни одбор Матице Српске, да бар у неколико изгладе са своје стране неправду, која је др. Т. Остојићу учињена. Др. Тихомир Остојић репонован је у звање; одбор је одлучио, да сматра, као да он никад није ни престао бити првим секретаром Матичиним, те да му се имају накнадно исплатити сва берива; даље да му се записнички изрази захвалност одборска на великој жртви коју је принео загроженом опстанку Матице Српске па му је ту захвалност одборску изразио председник Матице Српске др. Гедеон Дунђерску. Осим тога поднеће одбор и главној скупштини предлог, да се и она прикључи тој захвалности, коју без сумње осећа према своме пећенику и сав српски народ.

Једна изјава.

Јаша Томић замолио нас је, да забележимо оно, што је он изјавио у српском народном одбору у Угарској, кад је изабран за председника. Он је изјавио, да се само привремено прима председничке дужности (док се одбор не прошири) и он се никад није примао председништва, јер није за то. — После дугог наваљивања доносимо ову изјаву.

У Новом Саду не сме бити гладна човека.

Када је Српска Народна Стража Новога Сада положила заклетву, код магистрата захвалио им се градски начелник у подужем говору. Том је приликом изјавио Јаша Томић, да од данас у Новоме Саду неће бити гладна човека. Варош кува сад редовно за хиљаду душа. Ко је год гладан, може добити јело без

цедуље. Треба ли више, кување се за више. Молио је чланове страже, ако знају беднике, који се пате, нека то пријаве своме дичном председнику професору Јовану Живојновићу; ако се коме учини неправда, нека се пријави Српском Народном Одбору, који ће се постарати, да се неправда отклони.

Надзорна служба Српске Народне Страже.

Од јучерашњег дана се стална ноћна надзорна служба (иншпекција) врши у Српском Учитељском Конвикту. Позивамо грађанство, да телефонски (Конвикт болница) или особно, сваки изгред и прекршај против јавног мира и реда неодложно пријави прочелништву Српске Народне Страже, да би се одмах потребне мере могле предузети.

Школе у Новом Саду.

Још се не отварају. Почеле су биле одмах почетком септембра, али већ почетком октобра затворио их је варошки магистрат због шпанске грознице која је била у јакој мери раширена. У трипут је досад продуживао распуст на осам дана. Шпанска је грозница много попустила, и тек ако има по који случај лакше врсте. Умирање је готово сасвим престало, осим оним, који у тежим последицама ове тешке боље гину. Последњи рок за поновно отварање школа јесте субота после Митровдана. Тада ће наша деца поново поћи у школу — ако ово последње одлагање осим шпанске грознице није диктирала помало и ратна грозница.

Најновији интернирци.

Јуче је стигло у нашу варош 16 изнемоглих српских душа, 16 скелета. Потерала их је аустриска војска из рудничког округа при повлачењу оданде. Затворила је њих са још многим Рудничанима у железнички вагон и из њега нису за пет дана излазили, нити су јели и пили, све до Суботице. Кренути су 7. октобра по ст. к. Неки су из Суботице отишли на другу страну. Четворица из ове групе за Нови Сад нису могла стићи на воз, јер су потпуно изнемогла. Једна жена од ових заосталих рањена је од војника. Из ове новосадске групе умро је један човек у Врбасу на станици, још у путу за Суботицу. Други је умро у Суботици. А од ових, што стигоше у Нови Сад, једна жена и сад показује грдне мајснице, од тешких војничких удараца. Крај све невоље добро је, што су заостали дошли у добре руке, те ће се спасти бар оно, што се може спасти. Смештени су у болницу Српског Учитељског Конвикта и дворе их чланице наше женске задруге.

Народни збор у Шајкашкој.

Дознајемо, да ће се на Митров дан о. г., у 10 сати пре подне одржати народни збор у Шајкашкој. Српски Народни Одбор у Новоме Саду изаслаће три своја члана на тај збор, да народу изложе становиште, које ваља заузети у овим судбоносним данима. Уверени смо, да ће наши дични Шајкаши свесно и зрело проговорити и изнети своје жеље, и да ће својим свесним држањем показати, да је српски народ способан да сам одлучује о својој судбини. Само таким држањем ћемо одржати стечено пријатељство културног света.

НА ЗНАЊЕ.

Први број „Српског Листа“ шаљемо многим личностима у већој количини с молбом, да их раструре у своме месту и околини. Уједно их молимо, да нађу поуздане продавце, којима ће се уступити 30% у име награде. Новац за огласе и продате листове као и претплата шиљу се на ову адресу: Администрација „Српског Листа“ у Новоме Саду, Конвикт.

РАТНИ ДОГАЂАЈИ.

Спом аустроугарске војске. Примирје на талијанској фронти.

Политички догађаји у Загребу, Прагу, Будимпешти и Бечу изазвали су потпуно расуло у аустроугарској војсци. Како са западне тако и са јужне фронте разишле су се аустроугарске чете својим кућама. На западиој фронти убили су војници команданта шесте армије, генерала Вурма, а маршал Бојевић био је принуђен да свој главни стан пренесе у Атерсе. Антантина је војска заробила више од 100.000 војника и 2.200 топова. Нарочито су велике губитке нанели аустроугарској војсци енглески крилатићи паљбом из машинских пушака.

Званично је јављено, да је заповедник војске на талијанској фронти прихватио антантине услове о примирју. Услови су врло тешки. Антанта ће посести скоро сав Тирол, велики део Приморја, врло многа далматинска острва. Антанти се морају предати све жељезнице, која има права да на њима преноси своју војску, куда год жели и да поседне све важније стратегијске тачке, дакле целу бившу Аустрију и Угарску. Немачка се војска мора повући у своју земљу најдаље за 15 дана како са талијанске и са балканске фронте, тако и са целог аустроугарског земљишта. Које се немачке чете за то време не повуку у Немачку, биће интерниране. Управа окупиране земље оставља се месним властима под надзором антантиних војничких заповедника. Заробљеници, који се налазе у Аустрији и Угарској одмах се враћају у своје домовине. Све подморнице како аустријске тако и немачке, које се налазе у аустријским пристаништима, предају се антанти, осим тога већи број великих ратних лађа. Блокада остаје и даље на снази.

Преговори са Србијом.

У суботу, 20. октобра о. г., отишло је одавде изасланство аустроугарског генералштаба, да преговара са заповедником аитантине војске на Балкану. Дознајемо, да је то изасланство морало из Београда на крилатицама отићи у Солун, где се налази главни заповедник антантине војске. Оно се већ вратило. Како се поговара, заповедник антантине војске тражи *све жељезнице, заузеће свих крајева дуж Дунава и пловидбу Дунавом, као и право располагања животним намирницама.*

Србија је сва испражњена. Већ у четвртак ушла је српска војска у Београд. Краљ Петар је јуче ушао свечано у своју престоницу.

Немачка се војска повлачи из Срема и Баната, а хоће ли моћи доспети и у своју домовину, велико је питање, јер се у повлачењу не служи жељезницама.

Заробљеници Срби, који су се налазили у Угарској, враћају се у Србију. Јуче је стигло у Нови Сад до 3500 заробљеника, који су овде остали, док се не повуче немачка војска из Срема. Овде су лепо дочекани и уконачени.

Српске чете прешле су Саву већ на два места. Један одред српске војске стигао је у Осек, где је свечано и одушевљено дочекан и поздрављен. Заповедник је томе одреду капетан Петровић. *Очекује се прелазак већих српских, енглеских и француских чета, да окупирају стратегијске тачке у Угарској.*

Независна чешко-словачка држава.

Из Прага јављају, да организација чешко - словачке државе напредује и да ће се прогласити републиком. Словачко Народно Веће прикључило се чешкој држави. Велики жупан и поджупан липтовске жупаније пристали су уз Словачко Народно Веће и на жупанијској згради истакли словачку народну заставу. То исто су учиниле већ и неке словачке вароши, где се вију чешке и словачке заставе.

Турска положила оружје.

Турска је склопила с антантом уговор о примирју. Она је положила оружје и предала се антанти на милост и немилост.

Кевесов повратак у Беч.

Досадашњи заповедник војске на јужној фронти, маршал Кевес, који је до суботе са својим главним станом био у Новоме Саду, отишао је у Беч, а заповедништво тог главног стана, које је пренесено у Будимпешту, преузео је генерал Барта.

Краљ Борис отишао из Бугарске.

Према непотврђеним вестима проглашена је у Бугарској република. Краљ Борис напустио је већ Бугарску.

Мађари за републику.

Скоро сви пештански листови траже, да се Мађарска прогласи републиком. Под притиском јавног мњења морао је краљ Карло да разреши Карољијеву владу од положене заклетве. Нови мађарски сабор донеће одлуку о томе, да ли ће мађарска бити краљевина или република.

Словеначка влада.

У Љубљани је образована словеначка народна влада, која је преузела сву власт у своје руке и наредила, да се сав жељезнички материјал задржи у словеначкој држави.

Лом у Немачкој.

Цар Виљем одбио је захтев, да поднесе оставку. Социјалисте се спремају, да га присиле на одступање. Цар Виљем и његова странка спремају се на даљу борбу и покушаће да одбију антантине услове о примирју. Битке у Француској и Белгији још трају. Немачки генералштаб спрема се да брани и јужну немачку границу.

Поштованим читаоцима.

На основу одлуке Српског Народног Одбора у Угарској покренули смо „Српски Лист“. Лист ће излазити сваки дан, осим понедељника. Поједини бројеви стају 20 потура, а претплата је до краја ове године 12 круна.

Молимо поштоване читаоце, да нам не замере, ако први бројеви овога листа не могу потпуно задовољити њихове захтеве. Пошто време жури, нисмо могли оклевати, па смо лист покренули, ма да нисмо били у стању да уредништво организујемо тако, да у њему буде довољан број радних снага.

Сем тога има и других потешкоћа. Телефонске и телеграфске везе су поремећене. Тешка је веза и са најближом околином.

Али зато ипак постараћемо се, да наши читаоци добију колико је могуће вернију и тачнију слику данашњих прилика. Времена су судбоносна, па стога је задаћа овога листа, да српски народ у Угарској омогући, да правилно и према својим истинским жељама одлучи о својој судбини.

Више од четири године није српски народ у овим крајевима имао свога листа. Али окови, који су нас спутавали, распали су се, дух слободе и народног самоодређења победио је вољом свега културног света. Та света воља омогућила је, да покренемо „Српски Лист“, који ће се неустрашиво борити за остварење народних идеала.

Стога молимо српску читалачку публику, да нас својски потпомогне у овом тешком раду.

Уједно молимо, да нас пријатељи верно и тачно извештавају о догађајима, где Срби и други Јужни Словени живе и у опће, да нас помогну својом сарадњом сви они, који осећају воље за јавни рад.

Уреднички одбор Српског Листа“.

Главни и одговорни уредник: **Мита Клицин.**
Одговорни издавалац: **Др. Милан Петровић.**

Штампарија Супек и Јовановић, Нови Сад, Житна пијаца број 22.